

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ МАГІСТРІВ

Частина 1

**Полтава
2021**

**Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
(ПУЕТ)**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ МАГІСТРІВ

Частина 1

**Полтава
ПУЕТ
2021**

УДК 339.1+640+664+37+657+005+004+80(062.552)
3-41

Друкується відповідно до Наказу по університету № 140-Н від 25 серпня 2021 р.

Редакційна колегія:

Головний редактор – **О. О. Нестуля**, д. і. н., професор, ректор Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» (ПУЕТ).

Заступник головного редактора – **О. В. Манжура**, д. е. н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи ПУЕТ.

Відповідальний секретар – **Н. М. Бобух**, д. філол. н., професор, завідувач кафедри української, іноземних мов та перекладу ПУЕТ.

Відповідальний редактор:

А. С. Ткаченко, к. т. н., директор Навчально-наукового інституту денної освіти ПУЕТ.

Члени редакційної колегії:

Л. М. Шимановська-Діаніч, д. е. н., професор, завідувач кафедри менеджменту ПУЕТ;

Т. В. Онішко, д. і. н., професор, завідувач сектору документознавства та інформаційної діяльності в економічних системах кафедри менеджменту ПУЕТ;

Л. С. Франко, ст. викладач, завідувач кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин ПУЕТ;

М. Є. Розоза, д. е. н., професор, завідувач кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем ПУЕТ;

Т. А. Костишина, д. е. н., професор, завідувач кафедри управління персоналом, економіки праці та економічної теорії ПУЕТ;

Г. В. Лаврик, д. ю. н., професор, завідувач кафедри правознавства ПУЕТ;

О. В. Ольховська, к. ф.-м. н., завідувач кафедри комп'ютерних наук та інформаційних технологій ПУЕТ;

О. В. Яріш, к. е. н., доцент, завідувач кафедри фінансів та банківської справи ПУЕТ;

А. І. Мілька, к. е. н., доцент, завідувач кафедри бухгалтерського обліку і аудиту ПУЕТ;

Н. В. Карпенко, д. е. н., професор, завідувач кафедри маркетингу ПУЕТ;

Г. О. Бірта, д. с.-г. н., професор, завідувач кафедри товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи ПУЕТ;

Г. П. Хомич, д. т. н., професор, завідувач кафедри технологій харчових виробництв і ресторанного господарства ПУЕТ;

Т. В. Капліна, д. т. н., професор, завідувач кафедри готельно-ресторанної та курортної справи ПУЕТ;

Г. П. Скляр, д. е. н., професор, завідувач кафедри туристичного та готельного бізнесу ПУЕТ;

І. М. Петренко, д. і. н., професор, завідувач кафедри педагогіки та суспільних наук ПУЕТ.

Збірник наукових статей магістрів. Навчально-науковий
3-41 інститут денної освіти : у 2 ч. – Полтава : ПУЕТ, 2021. – Ч. 1. –
334 с.

ISBN 978-966-184-417-8

У збірнику представлено результати наукових досліджень магістрів спеціальностей: Підприємництво, торгівля та біржова діяльність; Готельно-ресторанна справа; Харчові технології; Освітні педагогічні науки; Облік і оподаткування; Менеджмент; Інформаційна, бібліотечна та архівна справа; Публічне управління та адміністрування; Комп'ютерні науки; Філологія; Фінанси, банківська справа та страхування; Економіка; Підприємництво, торгівля та біржова діяльність; Товарознавство та експертиза в митній справі; Маркетинг.

УДК 339.1+640+664+37+657+005+004+80(062.552)

Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.

За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу ПУЕТ заборонено

© Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», 2021

ISBN 978-966-184-417-8

Миць Я. В., Петренко І. М. Попередження та вирішення конфліктів у діяльності керівників закладів вищої освіти	250
Могила С. Є., Тодорова І. С. Педагогічні умови формування здатності до самооцінювання навчальної діяльності майбутнього викладача вищої школи в процесі магістерської підготовки	255
Молодецький К. В., Петренко І. М. Професійна компетентність майбутніх інженерів хімічного профілю в закладах вищої освіти.....	262
Палаженко В. В., Шара С. О. Організація науково-дослідної роботи студентів.....	267
Панько Р. В., Петренко С. М. Система виховної роботи в закладах вищої освіти	272
Почтар І. Д., Нестуля С. І. Наукові підходи до формування медіакультури майбутніх викладачів вищої школи в процесі магістерської підготовки	278
Пух В. М., Петренко І. М. Становлення цінностей в освітньому процесі	284
Ропавка А. В., Кононець Н. В. Поняття педагогічної культури магістрантів освітньої програми «Педагогіка вищої школи»	291
Рудаков С. С., Кононець Н. В. Удосконалення професійної підготовки фахівців готельно-ресторанного господарства в закладах вищої освіти	296
Старолат В. С., Тодорова І. С. Ігрові технології в освітньому просторі університету	301
Ступар А. В., Усанов І. В. Критерії сформованості професійної компетентності майбутніх юристів у системі фахової передвищої освіти	308
Тоноян Д. Г., Кононець Н. В. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі підготовки фахівців економічного профілю	312

формування духовного обличчя, суспільне значущих якостей особистості.

Список використаних джерел

1. Винославська О. В. Психологія : навч. посіб. для студ. вузів / ред. О. В. Винославська. – Київ : ІНК ОС, 2005. – 352 с.
2. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : метод. посіб. для студентів магістратури / Вітвицька С. С. – Київ : Центр навч. л-ри, 2003. – 316 с.
3. Закон України «Про вищу освіту» // Освіта в Україні. Нормативна база. – Київ : КНТ, 2006. – С. 40–93.
4. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання : навч. посіб. / Карпенчук С. Г. – Київ : Вища школа, 1997. – 304 с.
5. Макаренко А. С. Педагогические сочинения : в 8 т. / редкол.: М. И. Кондаков (гл. ред.) и др. – Москва : Педагогика, 1983. – Т. 3. – 511 с.
6. Стрельников В. Ю. Сучасні технології навчання у вищій школі: модульний посібник для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МПК ПУЕТ / В. Ю. Стрельников, І. Г. Брітченко. – Полтава : ПУЕТ, 2013. – 309 с.
7. Сухомлинский В. А. Избранные произведения : в 5 т. / Сухомлинский В. А. – Київ, 1980. – Т. 4. – 597 с.

УДК 378.1

НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ МЕДІАКУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ В ПРОЦЕСІ МАГІСТЕРСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ

І. Д. Почтар, магістр спеціальності Освітні, педагогічні науки освітня програма «Педагогіка вищої школи»

С. І. Нестуля, д. пед. н., професор – науковий керівник

Анотація. У даній статті було розглянуто основні поняття «медіакультури» у процесі магістерської підготовки викладачів вищої школи. Автор дійшов висновку, що майбутні вчителі повинні використовувати різноманітну медіапродукцію у своїй професійній діяльності для розвитку медіа компетентностей своїх учнів. Щоб досягти цього, вчитель повинен оволодіти різними технологіями медіаосвіти, а потім успішно використовувати їх для підвищення свого власного професійного рівня.

Ключові слова: медіакультура, професійна медіакультура, майбутні майстри освіти.

Abstract. This article discusses the basic concepts of “media culture” in the process of master’s training of high school teachers. The author came to the conclusion that future teachers should use a variety of media products in their professional activities to develop the media competencies of their students. To achieve this, the teacher must master various technologies of media education, and then successfully use them to improve their own professional level.

Key words: media culture, professional media culture, future masters of education.

Постановка проблеми. Основним у професійній підготовці вчителя є не самі медіаосвітні технології (далі по тексті – МОТ), а здатність до їх використання, вміння критично їх сприймати, аналізувати, знати особливості застосування в навчально-виховному процесі педагогічних вузів. Це має спонукаати до глибинного вивчення та ефективного застосування в майбутньої професійно-педагогічної діяльності системи МОТ.

Сучасні медіа технології вимагають високого рівня абстрактного мислення, швидкості реакції, готовності до постійного підвищення рівня освіти. Зазначене вимагає загального вдосконалення професійної підготовки майбутніх вчителів.

Майбутній учитель повинен володіти комплексом медіа знань, умінь і навичок, мати сформовані медіа цінності з метою формування медіакультури школярів в умовах розвитку сучасного інформаційного суспільства.

З метою виявлення сучасного стану підготовки майбутніх учителів до застосування інформаційних, комп’ютерних та медіа-освітніх технологій ми проаналізували навчальні плани і програми педагогічних вузів України.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Аналіз літературних джерел показує наявність напрацювань, які акцентують увагу на проблемі. Вчені досліджують моделі і методи медіа-освіти (В. Іванов, Л. Мастерман), В. Різун, Ю. Усов, А. Шаріков, Е. Харт, Р. Хоббс і ін.), психолого-педагогічні та дидактичні дослідження медіа (Л. Баженова, І. Беднарек, Р. Гуревич, Т. Ле-

вовіцкій, Н. Ничкало, А. Онкович, А. Спічкін, А. Федоров, А. Шаріков і ін.), педагогічні умови формування медіакомпетентності і медіакультури майбутніх журналістів (Д. Онкович, І. Чемерис), вчителів (Т. Захарчук, Ю. Казаков, О. Піскун). З огляду на зазначені дослідження, а також монографічні та журнальні публікації, зробимо спробу в рамках даного дослідження дати огляд тенденцій медіаосвіти майбутніх учителів у вищих навчальних закладах України.

Формування мети. Метою є теоретичне дослідження медіакультури майбутніх викладачів вищої школи у процесі магістерської підготовки.

Виклад основного матеріалу. Обґрунтування особливостей розвитку медіакультури майбутніх магістрів освіти потребує з'ясування сутності основних понять у контексті наукових досліджень. На нашу думку, аналіз основних психолого – педагогічних визначень дослідження є досить складним через те, що основні категорії належать до методологічного апарату кількох наукових напрямків філософії, медіазнавства, психології, педагогіки, тому аналіз кожної Категорія включає її виклад у філософській, загальнонауковій науці.

Відповідно до логіки нашого дослідження, основними термінами є «розвиток», «медіакультура», «професійна медіакультура», «майбутні майстри освіти» та «розвиток професійної медіакультури майбутніх майстрів освіти». Вибрані терміни подано у послідовності, що дозволяє показати їх субординацію та взаємозв'язки та наблизитися до визначення стратегії дослідження для розвитку професійної медіакультури майбутніх майстрів освіти. Давайте детально проаналізуємо провідні концепції дослідження.

Формуючи зміст терміну «розвиток професійної медіакультури», враховуйте термін «медіакультура», який поєднує два компоненти – медіа та культуру, кожен зі своїм значенням.

Л. Найдьонова бачить медіакультуру як інноваційно-абсорбційний процес перетворення знань на всіх рівнях – від окремої особистості до суспільства в цілому, який включає як складові виклик, актуалізацію, генерацію, експлуатацію За визначенням

Г. Онкович, медіакультура – це здатність соціуму ефективно використовувати медіа-ресурси і застосовувати передові інформаційні технології [1, с. 1].

Н. Череповська поняття «медіакультура» визначає у двох аспектах: соціокультурному та психологічному. Насамперед медіакультура – це суспільний феномен виробництва та споживання медіа-продукції, який передбачає взаємодію, комунікацію між цими двома умовними соціальними групами. Комунікація між виробником та споживачем, будучи опосередкованою технічними засобами, становить масову медіа-комунікацію [2].

В Україні розроблено і прийнято нову редакцію «Концепції впровадження медіаосвіти в Україні», що була погоджена постановою Президії Національної академії педагогічних наук України 21 квітня 2016 року. Головна ідея концепції полягає у «підготовці дітей і молодь до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою медіа, формуванні у громадян медіа інформаційної грамотності і медіакультури відповідно до їхніх вікових, індивідуальних та інших особливостей» [3]. Проблема медіаосвіти, медіаграмотності та медіакомпетентності у сучасній педагогічній науці присвячено праці провідних українських вчених О. Волошенюк, В. Іванова, Н. Найдьонової та інших.

У зарубіжних країнах існує стала практика та накопичено багатий досвід медіаосвіти. Так, британський дослідник медіаосвіти Лен Мастерман (LenMasterman) виділив чотири найважливіші сфери медіаосвіти: авторство, способи досягти ефекту впливу медіа тексту, репрезентація навколишнього середовища через медіа, медійна аудиторія. Британські науковці К. Безелгет (CaryBazalgette) та Е. Харт (AndrewHart) вважають, що медіаосвіта має ґрунтуватися на вивченні шести ключових понять: медійних агенцій, медійних категорій, медійних технологій, медійних мов, медіааудиторій, медійного подання [5, с. 14–15].

У Концепції впровадження медіа-освіти в Україні зазначено, що «медіакультура – це сукупність інформаційно-комунікаційних засобів, що функціонують у суспільстві, знакових систем, елементів культури комунікацій, пошуку, збору, виробництва і передачі інформації, а також культури її сприймання

соціальними групами та соціумом у цілому. На особистісному рівні медіакультура означає здатність людини ефективно взаємодіяти з мас-медіа, адекватно поводитися в інформаційному середовищі» [4].

Медіакультура, особливо медіа, залучає людей до участі у суспільному житті, сприяє самоствердженню, розвитку різних соціальних ролей тощо. Він регулює прагнення і дії людини, пропонує можливості оцінити вчинки інших людей, суспільне життя. Нові інформаційні та комунікаційні технології, включаючи супутникове та цифрове телебачення, відео, комп'ютерний та мобільний зв'язок, Інтернет та інші, перетворюють медіасередовище, істотно впливаючи на масову свідомість, традиційні культури, функціонування бібліотек та кінотеатрів, музеїв.

Майбутні вчителі повинні використовувати різноманітну медіапродукцію у своїй професійній діяльності для розвитку медіакомпетентностей своїх учнів. Щоб досягти цього, вчитель повинен оволодіти різними технологіями медіаосвіти, а потім успішно використовувати їх для підвищення свого власного професійного рівня. Сучасні медіатехнології забезпечують легке отримання різної інформації. Враховуючи значний потенціал медіаосвіти у навчальному процесі, важливо розвивати медіаграмотність майбутніх учителів. Ефективний процес навчання буде ефективним лише за умови розвитку особистості учня та вміння користуватися інструментами. Тому роль вчителя полягає у спрямуванні зусиль учнів на самостійне освоєння нових знань, які є результатом пізнавального процесу, який набув учень.

У цьому плані надзвичайно важливі також особисті якості сучасних майбутніх учителів:

- гнучко адаптуватися до мінливих життєвих ситуацій;
- самостійно здобувати необхідні знання, вміти застосовувати їх на практиці при вирішенні різних проблем, а також самостійно працювати над розвитком власної моралі, інтелекту, культурного рівня;
- критично мислити, вміти бачити труднощі, що виникають у реальному світі, і знаходити шляхи їх раціонального подолання;

– грамотно працювати з інформацією (вміти відбирати необхідні факти для виконання поставленого завдання, аналізувати їх, створювати гіпотези для вирішення задач, загальні узагальнення, порівнювати з подібними чи альтернативними варіантами, робити обґрунтовані висновки).

У процесі навчання майбутні вчителі знайомляться з історією та етапами розвитку медіаосвіти, вивчають основні технології медіаосвіти, а також аналізують та створюють медіатексти різних типів та жанрів. Тому що в майбутньому вчителі розроблятимуть навчально-методичні рекомендації для своїх учнів з основ медіаграмотності; відбирати та оформляти матеріали для уроків: ілюстрації, телевізійні програми, фотографії, таблиці, презентації; підготувати ігрові завдання для медіаосвіти школярів тощо.

Висновки. Підсумовуючи вищевикладене зазначимо, що медіа та інформаційна грамотність включає роботу всіх видів джерел інформації: усну, письмову та мультимедійну. Сприяння медіа та інформаційній грамотності є відповіддю на один із викликів глобального інформаційного суспільства. Специфічні прийоми та форми роботи з ресурсами масової комунікації дають змогу досягти навчальних, методичних та пізнавальних результатів.

Перед освітою стоїть завдання виховання професійного вчителя з високим рівнем медіакомпетентності та медіаграмотності, здатного адекватно відобразити дійсність, формувати та виражати власне ставлення до явищ дійсності, а також формувати у учнів відповідні якості. Реалізація цих завдань передбачає зміну пріоритетів у змісті професійної підготовки майбутніх учителів з проблемами, що стосуються медіаграмотності, світоглядних цінностей, фундаментальних суспільних потреб та інтересів.

Список використаних джерел

1. Онкович Г. В. Медіаосвіта як інтелектуально-комунікативна мережа [Електронний ресурс] / Онкович Г. В. – URL: https://www.researchgate.net/publication/330366960_GVOnkovic_MEDIAOSVITA

_AK_INTELEKTUALNO-KOMUNIKATIVNA_MEREZA. – Назва з екрана.

2. Медіакультура та медіаосвіта учнів ЗОШ: візуальна медіакультура / Н. І. Череповська. – Київ : Шк.світ, 2012. – 128 с.
3. Концепція впровадження медіа-освіти в Україні. Схвалено постановою Президії Національної академії педагогічних наук України 20 травня 2010 року, протокол № 1-7/6-150 [Електронний ресурс]. – URL: <http://www.ispp.org.ua>. – Назва з екрана.
4. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (2016, нова редакція) [Електронний ресурс]. – URL: http://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzheniya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiya/ – Назва з екрана.
5. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник для студентів педагогічних коледжів / за наук. ред. В. В. Різуна. – Київ : Центр Вільної Преси, 2014. – 431 с.

УДК 316.77

СТАНОВЛЕННЯ ЦІННОСТЕЙ В ОСВІТЬОМУ ПРОЦЕСІ

В. М. Пух, магістр спеціальності Освітні, педагогічні науки освітня програма «Педагогіка вищої школи»

І. М. Петренко, д. і. н., професор – науковий керівник

Анотація. У статті аналізується зміст концепту ціннісної орієнтації та наукові уявлення про ціннісне самовизначення особистості як процес набуття смислів, цілей і ресурсів власного життя в просторі і часі освіти

Ключові слова: освітній процес, сенс життя, система цінностей, самовизначення, мета життя.

Abstract. The article analyzes the content of the concept of value orientation and scientific ideas about the value self-determination of the individual as a process of acquiring meanings, goals and resources of their own lives in the space and time of education

Keywords: educational process, meaning of life, value system, self-determination, purpose of life.

Постановка проблеми. Актуальність теми дослідження визначається необхідністю вирішення проблеми ціннісного самовизначення особистості в освіті. Дана проблема є централь-